

Eftermiddagens andaktsstunder voro *non*, klockan tre, *vesper* eller aftonsången samt *complet*, hvarmed andaktsöfnin- garne för dagen avslutades. Under arbetstiden om sommaren voro de munkar, som arbetade på fältet, icke pligtiga att del- taga i andra bönstunder, än ottesång, prim, messa och complet, på det de ej allt för ofta skulle nödgas afbryta göromålen. Konverserna deltog endast söndagar och stora festdagar i kon- ventets andaktsöfningar och på söckendagarna blott i otte- sången.

När arbetet för dagen var slutadt, aflemnade arbe- tarne redskapen i förvaringsrummet; men under skördetiden fingo de bröder, som ville, medtaga skäran och räfsan till sofsalen.

Sedan alla i complet af abboten emottagit välsignelsen och blifvit bestänkta med vigvatten, begåfvo de sig till sof- rummet, der hvar och ens bädd utgjordes af en halmdrass och ett groft täcke af ylletyg.

Ansträngande kroppsarbete, mager kost och deremellan fastor och gisslingar voro väl egnade att döda alla köttsliga begärelser, men för att ännu mer spåka kroppen voro all- männa åderlätningar föreskrifna fyra gånger om året, i Fe- bruari, April, Juni och September. Den i längden sinnet mest spåkande öfningen var troligen den i klosterstadgarna före- skrifna tystnaden. Ingen fick enskildt meddela sig med den andre, utan föregående tillåtelse af abboten. Samtalet, som måste vara så kort som möjligt, fick ej heller ske i enrum, utan i hörsalen i närvaro af någon äldre pålitlig munk.

Vid en klosterbroders dödssång skulle vigvatten och ljus frambäras och rökelse brännas. Så snart han afidit, tillkänna- gafs dödsbudet medelst vissa slag på tabulan, då genast allt arbete afbröts och alla skyndade till den dödes läger. Sedan tron (*credo*) tvenne gånger blifvit läst öfver den döde, bar sångmästaren hans bönbok (*breviarium*) och sakristanen hans staf och scapularium till abboten, hvarunder sångmästarens medhjelpare tände ljusen, framställde rökelsekärnen, fyllde vig- vattenskålen och ordnade kyrkan till en högtidlig messa. Så länge liket var obegravet, höllo flera munkar ständig vakt hos den döde och konventet läste der dagligen sjålamesor. Då likkista den tiden ännu ej begagnades, lades liket, med armarne utefter sidorna, i ett lakan, som syddes tillsammans.

Sedan upplades den döde på en bår, betäcktes med ett svart kläde och bars till kyrkan under sång och klockringning. Före bröderna, som gingo i procession, fördes ett kors, och der- efter följde bärarne. Vid skenet af brinnande vaxljus hölls öfver den döde en messa, båren bestänktes med vigvatten och moln af rökelse uppstego från altaret under församlingens böner och sånger. Derpå utsläcktes ljusen och den döde utbars och nedsänktes i grafven under klockringning, som upphörde när abboten med de första skoflarna mull invigt den bortgångnes stofthydda åt förgängelsen.

Det allvarliga, återhållsamma, stränga klosterlif, af hvilket vi lemnat en flygtig teckning, var egentligen endast herrskande under det första århundradet efter ordens stiftelse, en tid hvarunder den helige Bernhards mäktiga anda i minnets friska glans hvilade öfver hans skapelse.

Men det blef icke *så* alltid. Ingen mensklig inrättning har haft ett så fromt syfte, en så väl beräknad anordning, att den icke under tidernas lopp förfallit. Det är klart, att en institution, sådan som medeltidens klosterväsen, derifrån icke heller kunde göra något undantag. Rikedom och inflytande alstrade njutningsbegär och öfvermod. Också började missbruk temligen tidigt insmyga sig i klostren. Fromheten och arbets- fliten aftogo och den lefvande tron trängdes småningom till- baka af den hycklande vantron.

Men vi skulle vara på en gång orättvisa och otacksamma, om vi icke erkände de stora förbindelser, i hvilka vårt land står till det katolska presterskapet och munkarne, hvilka, oafsedt enskildes brister och fel, alltid måste betraktas såsom odlingens grundläggare i Sverige. Ty de voro icke allenast kristendomens förkunnare och undervisare i den kristliga tros- och sedeläran, utan de spridde genom den föresyn de lemnade och genom den högre bildning de innehade, insigt och upp- lysning i alla sin tids vetenskaper, såsom: historien, lagfaren- heten, matematiken, läkarevetenskapen o. s. v. De införde, eller åtminstone gånge en ny och bättre riktning åt nästan alla borgerliga näringar, såsom: åkerbruket, boskapskötseln, trädgårdsodlingen, byggnadskonsten, väganläggningar, slöj- derna. Kort sagdt, de verkade i alla riktningar, inom så väl det enskilda, som offentliga lifvet, och banade sålunda vägen för den odling, som *vår* tid innehar.

Herm. H—g.

En naturbild från Tyrolen.

Ur en turists anteckningar.

En färd hade allt fortfarande gynnats af det herrliga- ste väder. Sommaren var varm och solens strålar brännande. Jag befann mig en dag på den väg, som förer genom det märkvärdiga Brennerpasset till Italien.

För att njuta af sin resa får man icke hafva brådtom; och som jag gjort mig till regel att stanna der, hvarest jag kunde finna behagligt, så hade jag ej hunnit långt, förrän anledning yppade sig att göra halt.

Halfvägs mellan *Kufstein* och *Innsbruck* ligger nämligen den förtjusande, för sina masugnar och hammarverk betydande orten *Jenbach*, den skönaste punkten i Inndalen, femton minuters väg från banstationen med samma namn.

Denna intagande nejd skulle jag nu närmare studera.

Jag steg af och begaf mig under den tryckande hettan till hotellet. På sådana ställen alltid väl emottagen, befann jag mig också snart vid en flaska af landets bästa vin på hotellets af vilda vinrankor omgifna veranda och sökte der ve- derqvickelse och svalka undan middagssolens hetta. Min njut- ning höjdes i hög grad af den anslående utsigten från min beskuggade hviloplats.

Solens varmaste strålar kastade sig mot de på andra sidan om floden mäktigt uppstigande bergpartierna, och i så säll- samma former och färgskiftningar tedde sig för ögat dessa berg med sina branta sluttningar, så plastiskt framträdande genom

den mörka infattningen af de mörka vinrankorna, att man kunde vara frestad tro detta landskap — ingången till Ziller- dalen — vara en praktfull teaterdekoration.

En så förtrollande tafra vill man icke genast släppa ur sigte; — nej, tvärtom, dermed göra sig mer förtrogen; och därför begaf jag mig in i denna dal, hvars åt floden vettande delar utgöra urtypen för allt hvad man behagar kalla idylliskt skönt; — också är denna »vrå bland bergen» en den kärligaste dal, hvars innevånare utmärka sig för mycken liflighet, egendomliga seder och pittoreska dräkter: Hufvudbonaden, t. ex., är för begge könen lika — hög, spetsig, bredskyggad hatt med guldtränsar.

När man befinner sig här frestas man nästan tro, att hjessan af de berg, som blicken uppfångar, angifva alpens hela höjd; men så är det icke. — Uppe på detta jätteunderlag utbreda sig högslätter med ängar, trädgårdar, täcka byar och enstaka byggningar, sorla bäckar och källor; och deröfver, högt uppe i luften, klädda i skimrande dräkt af snö och is, resa sig bergstopparne, kring hvilka utbreda sig blomsterströdda alpbeten, solbelysta gräsmattor och skuggrika skogspartier. Från isregionen ända ned till Inns rikt grönskande dalslätter vexla i oafbruten följd ängar och betesmarker. — Sådan är Zillerdalen.

Trakten var alltför förföriskt skön, att jag skulle kunna underlåta utsträcka min vandring. Allt mer och mer intagen